

ONGERUBRICEERD / OPENBAAR

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M

Bescherming persoonlijke levenssfeer

R

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Bescherming persoonlijke levenssfeer

TER BESLISSING

Datum
4 juli 2023

Onze Referentie
Min-BuZa.2023.15525-77

Opgesteld door
Directie Juridische Zaken
Afdeling Verdragen (DJZ/VE)

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Bijlage(n)
3

nota

Parlementair overzicht verdragen waarover onderhandeld wordt - peildatum 1 juli 2023

Aanleiding

Ingevolge artikel 1 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen dient ieder kwartaal een overzicht van in onderhandeling zijnde verdragen te worden aangeboden aan de Staten-Generaal en de Staten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord met aanbieding aan het parlement van de kwartaaloverzichten van verdragen waarover onderhandeld wordt. De aanbiedingsbrieven, ter begeleiding van de lijsten 1 en 2, gaan u hierbij ter tekening toe.

Kernpunten

- Ieder kwartaal ontvangt het parlement van u, op grond van artikel 1 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, overzichten van verdragen waarover onderhandelingen lopen.
- Hierbij treft u aan een overzicht van de verdragen in onderhandeling die nieuw op de lijst (peildatum 1 juli 2023) staan vergeleken met de vorige lijst (peildatum 1 april 2023) (lijst 1). Lijst 1 bevat een overzicht van de nieuwe verdragen in voorbereiding, aangevuld met de informatie over de strekking ervan.
- Daarnaast treft u aan een overzicht van alle verdragen waarover onderhandeld wordt, inclusief de nieuwe verdragen (lijst 2) (peildatum 1 juli 2023).

Toelichting

- De ontwerpverdragen zijn gegroepeerd per departement, per onderwerp en per land of organisatie. Ook hebben de verdragen een vast referentienummer. Het totale aantal verdragen is vermeld aan het einde van de lijst.
- In lijst 2 zijn negen ontwerpverdragen met een sterretje aangemerkt als "politiek belangrijk". Bij politiek belangrijke verdragen wordt het parlement zo volledig mogelijk geïnformeerd over het verloop van de onderhandelingen, rekening houdend met de noodzakelijke vertrouwelijkheid bij de andere verdragspartners. Bij deze nota is een overzicht met achtergrondinformatie bij deze verdragen gevoegd.
- De politiek belangrijke verdragen zijn:

1. EU verkiezing leden Europees Parlement; verordening (Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties);
  2. Raad van Europa (Kader)Verdrag inzake kunstmatige intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat (Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties);
  3. Toetreding EU tot EVRM (Minister van Buitenlandse Zaken);
  4. EU - Mercosur Associatieakkoord (Minister van Buitenlandse Zaken/Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking);
  5. EU - China Investeringsakkoord (Minister van Buitenlandse Zaken/Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking);
  6. Partnerschapsovereenkomst EU-Staten in Afrika, het Caribisch Gebied en de Stille Oceaan (post-Cotonou) (Minister van Buitenlandse Zaken/Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking);
  7. Exploitatie van grensoverschrijdende koolwaterstoffenvelden in de Noordzee (Minister van Economische Zaken en Klimaat);
  8. OESO herziening belasting multinationals (Minister van Financiën); en
  9. WHO Internationaal Pandemie-instrument (Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport).
- Het Multilateraal Verdrag inzake Rechtshulp en Uitlevering voor Internationale Misdrijven (MVRUIM) is op 26 mei 2023 tot stand gekomen en wordt niet meer vermeld in de lijst van ontwerpverdragen en het overzicht met achtergrondinformatie.

Datum
4 juli 2023
Onze Referentie
Min-BuZa.2023.15525-77

Bijlagen:

- Aanbiedingsbrieven ter ondertekening (5x);
- Lijst 1 – nieuwe ontwerpverdragen stavaza 1 juli 2023 met strekking ervan;
- Lijst 2 – alle ontwerpverdragen stavaza 1 juli 2023;
- Overzicht met achtergrondinformatie over politiek belangrijke verdragen.

Achtergrondinformatie bij politiek belangrijke ontwerpverdragen

Peildatum 1 juli 2023

INLEIDING

Dit overzicht bevat ontwerpverdragen die op de parlementaire ontwerplijsten als politiek belangrijk zijn gemarkeerd. Dit zijn verdragen waarin vanuit het parlement interesse bestaat en waarover reeds met het parlement is gecorrespondeerd.

POLITIEK BELANGRIJKE VERDRAGEN OP PARLEMENTAIRE ONTWERPLIJSTEN

1. EU-verkiezing leden Europees Parlement (hierna: EP); verordening (BZK)

- De Akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in het EP door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen uit 1976 is reeds meerdere keren gewijzigd. Aanleiding voor de huidige onderhandelingen in de Raad van de EU (hierna: Raad) over een herziening van de Akte vormt een voorstel van het EP van 3 mei 2022, met als doel de democratische dimensie van de verkiezing van zijn leden te versterken en hierbij de betrokkenheid van de kiezers te vergroten.
- Uiteindelijk dient de Raad het voorstel vast te stellen met eenparigheid van stemmen en goedkeuring van het EP te krijgen, waarna voor inwerkingtreding ook de goedkeuring door alle EU-lidstaten overeenkomstig hun eigen nationale procedures nodig is.
- In juni 2022 zijn in Raadsverband de gesprekken gestart over de Kiesakte. Nederland heeft bij de onderhandelingen steeds geïntervenieerd conform het kabinetsstandpunt van 17 juni 2022 en de uitkomst van het debat met de Tweede Kamer (hierna: TK) op 21 juni 2022.
- Het is op dit moment onduidelijk wanneer een definitief besluit over dit initiatiefvoorstel van het EP verwacht kan worden binnen de Raad. Het Zweedse voorzitterschap heeft recent een vragenlijst uitgezet onder lidstaten om de bezwaren in kaart te brengen. Nederland heeft hierop gereageerd conform het met de Kamer besproken kabinetsstandpunt en de uitkomsten van het tweeminutendebat hierover.
- Verschillende lidstaten hebben bezwaren tegen elementen uit het voorstel, waaronder transnationale lijsten, stemmen per brief en een vaste verkiezingsdag.
- Gezien de stand van het proces, de nog te zetten stappen, en de al bekend zijnde bezwaren van lidstaten, is het zeer onwaarschijnlijk dat het voorstel voor de herziening van de Kiesakte in werking kan treden voor de EP-verkiezingen van 2024.

2. Raad van Europa (hierna: RvE) (Kader)Verdrag inzake kunstmatige intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat (BZK)

- Dit (Kader)Verdrag stelt fundamentele principes en regels vast die ervoor moeten zorgen dat het ontwerp, de ontwikkeling en toepassing van kunstmatige intelligentie systemen (hierna: AI-systemen) in overeenstemming zijn met mensenrechten, democratie en de rechtsstaat. Het toepassingsgebied omvat momenteel zowel publieke als private aanbieders en gebruikers van AI-systemen. Het voorstel is om bepalingen op te nemen over bepaalde fundamentele beginselen, waaronder procedurele waarborgen en rechten die van toepassing zouden zijn op alle AI-systemen, ongeacht hun risiconiveau.
- De onderhandelingen over het verdrag vinden plaats binnen het Comité voor Kunstmatige Intelligentie (hierna: CAI) van de RvE.
- In januari 2023 is door de voorzitter en het secretariaat van het CAI een concepttekst van het verdrag opgesteld die de basis vormt voor de verdere onderhandelingen met de lidstaten van de RvE en *observer states* (zoals Canada, de Verenigde Staten en Japan).

- Gezien de overlap tussen dit verdrag en de EU-regels op het gebied van AI, zijn de EU-lidstaten het in november 2022 eens geworden over een mandaat dat de Europese Commissie (hierna: EC) een exclusief onderhandelingsmandaat geeft voor onderwerpen die binnen de exclusieve EU-bevoegdheden vallen.
- De einddatum van november 2023 zal naar alle waarschijnlijkheid niet worden gehaald. Het Comité van Ministers zal naar verwachting in november een besluit nemen over het (nieuwe/verlengen van het) mandaat van de CAI.

3. Associatieakkoord EU – Mercosur (BZ/BHOS)

- Op 28 juni 2019 heeft de EU met de vier Mercosur-landen Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay (hierna: Mercosur) op onderhandelaarsniveau overeenstemming bereikt over een handelsakkoord, dat het grootste onderdeel moet gaan vormen van een breder associatieakkoord.
- In 2021 heeft de Europese Commissie EU-lidstaten om inbreng verzocht met betrekking tot mogelijke aanvullende afspraken met Mercosur over handel en duurzame ontwikkeling, die de belangrijkste zorgen van de EU over duurzaamheid (met name ontbossing) moeten adresseren. In oktober 2021 heeft Nederland gehoor gegeven aan dit verzoek van de Commissie. De Nederlandse inbreng is met de Tweede Kamer gedeeld.
- In de ogen van de Europese dienst voor extern optreden (EDEO) biedt de verkiezingswinst van president Lula in Brazilië eind vorig jaar een mogelijkheid om een impuls te geven aan de strategische relatie tussen Brazilië en de EU, inclusief het EU-Mercosur akkoord. In het voorjaar werd verschillende keren op politiek niveau van gedachten gewisseld tussen de EU en de nieuwe Braziliaanse regering over het akkoord. Door de Commissie is namens de EU een voorstel gedaan voor een aanvullend instrument met duurzaamheidsafspraken waarover de Commissie met Mercosur wil onderhandelen. Vooralsnog is er geen inhoudelijke reactie gekomen, vanwege Braziliaanse aarzelingen over nut en noodzaak van dit instrument.
- Besluitvorming in de Raad over het pakket van een onderhandelaarsakkoord met dit additioneel instrument zal in ieder geval niet voor 2024 plaatsvinden.
- Wageningen Universiteit heeft de potentiële effecten van het Mercosur-akkoord op de Nederlandse economie – in het bijzonder op boerenhuishoudens – kwantitatief in kaart gebracht. Op 14 januari 2021 is het eindrapport naar de TK gestuurd. De conclusie is dat Nederland in bescheiden mate zal profiteren van het akkoord, inclusief de Nederlandse landbouw, al zijn er ook landbouwsectoren die licht nadelige gevolgen zullen ondervinden van het akkoord.
- Begin maart 2023 heeft de Tweede Kamer twee moties met betrekking tot EU-Mercosur aangenomen, die beiden door de PvdD zijn ingediend: een waarin de regering gevraagd wordt aan te geven dat NL het EU-Mercosur verdrag zal blokkeren als landbouw is opgenomen, en een tweede waarin de regering gevraagd wordt zich tegen splitsing van het EU-Mercosur akkoord uit te spreken en hiertoe brede steun van andere EU-lidstaten te zoeken.
- De minister voor BHOS heeft in reactie op 12 april een brief aan de Tweede Kamer gestuurd aangegeven dat het kabinet pas een positie zal bepalen ten aanzien van een mogelijk akkoord tussen de EU en Mercosur op het moment dat alle daartoe noodzakelijke stukken door de Commissie ter besluitvorming aan de Raad worden aangeboden. In de tussentijd zal het kabinet binnen de EU bepleiten dat het EU-Mercosur verdrag een geïntegreerd associatieakkoord blijft.

4. EU – China investeringsakkoord (BZ/BHOS)

- De *EU-China Comprehensive Agreement on Investment* (hierna: het investeringsakkoord) heeft als doel de Chinese markt beter toegankelijk te maken voor Europese investeerders, bijvoorbeeld door middel van het bewerkstelligen van toegang tot meer sectoren en een gelijk spelveld.

- Het principeakkoord dat op 30 december 2020 is gepresenteerd is onverwacht geaccordeerd door China, met een inspanningsverplichting om openstaande conventies van de *International Labour Organization* – onder meer tegen dwangarbeid – te ratificeren. Dit akkoord zit formeel nog in de fase van juridische opschoning en vertaling.
- Op 22 maart 2021 heeft de EU gerichte sancties aangekondigd tegen Chinese individuen en entiteiten die betrokken zijn bij de mensenrechtenschendingen in Xinjiang. China heeft hierop gereageerd door sancties op te leggen met betrekking tot Europese politici (lees: Europarlementariërs en nationale volksvertegenwoordigers), Europese instanties, en academici.
- Op 20 mei 2021 heeft het EP voor een motie gestemd waarin het uitsloot het investeringsakkoord voor inhoudelijke behandeling te agenderen zolang de sancties tegen Europese politici standhouden. Het EP heeft daarbij vermeld dat de mensenrechtensituatie in overweging zal worden genomen bij het behandelen van het investeringsakkoord, ook nadat de sancties opgeheven worden. Hiermee ligt het proces feitelijk stil.
- Formeel is de volgende fase van besluitvorming goedkeuring door de Raad en het EP. Er zal geen sprake zijn van ratificatie door de lidstaten, omdat het waarschijnlijk een *EU-only* verdrag wordt. Het investeringsakkoord bevat namelijk geen bepalingen over investeringsbescherming (in tegenstelling tot bijvoorbeeld CETA), omdat de Chinese en Europese posities hierover te ver uiteen lagen. Daarom zullen de lidstaten – waaronder Nederland – hun bestaande bilaterale investeringsbescherming behouden onder de huidige tekst van het investeringsakkoord. Verder heeft Nederland officieel nog geen positie ingenomen, omdat er nog geen definitieve tekst van het investeringsakkoord beschikbaar is.

5. Partnerschapsovereenkomst EU-Organisatie van Staten in Afrika, het Caribisch Gebied en de Stille Oceaan (post-Cotonou) (BZ/BHOS)

- De Cotonou-overeenkomst uit 2000 vormt de basis van het partnerschap tussen de EU, landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (hierna: ACP-landen). Het partnerschap is gericht op armoedebestrijding, het ondersteunen van duurzame economische, culturele en sociale ontwikkeling van partnerlanden en het mogelijk maken van de progressieve integratie van hun economie in de wereldeconomie. De overeenkomst zou eind februari 2020 aflopen, maar is inmiddels al vijf keer verlengd (laatstelijk tot eind oktober 2023).
- In september 2018 zijn de onderhandelingen met de ACP-landen gestart voor een 'post-Cotonou verdrag'. Op 3 december 2020 hebben de hoofdonderhandelaars van de EU en ACP een voorlopig politiek akkoord bereikt. Op 15 april 2021 is de tekst door de onderhandelaars geparafeerd.
- De (concept)-partnerschapsovereenkomst bestaat uit een juridisch bindend overkoepelend verdrag (*Foundation*), waarin zowel gedeelde waarden en principes worden vastgelegd als een gemeenschappelijke basis voor de relatie met de drie regio's (lees: Afrika, Caraïben en Stille Oceaan), als drie juridisch bindende regionale protocollen. Het onderhandelingsresultaat van dit verdrag is voldoende in lijn met het EU-onderhandelingsmandaat en de Nederlandse inzet.
- Op verzoek van de Raad wordt de overeenkomst een 'gemengd verdrag' (lees: zowel de ACP-landen als de EU als de EU-lidstaten worden partij). Dit is ook bij het huidige verdrag het geval. Bovendien dient het verdrag door twee derde van de ACP-landen, de EU en EU-lidstaten te worden geratificeerd om in werking te kunnen treden. Na de ondertekening zal het verdrag waarschijnlijk voor het deel waarvoor de EU exclusief bevoegd is voorlopig worden toegepast tussen de EU en ACP-landen, in afwachting van de ratificatie.
- Het is nog onduidelijk wanneer ondertekening van het verdrag zal plaatsvinden. Momenteel lijkt het te ontbreken aan de vereiste unanimiteit in de Raad om in te stemmen met het Raadsbesluit ter ondertekening en voorlopige toepassing van het verdrag, omdat één lidstaat niet akkoord kan gaan. Tijdens de RBZ-OS van 4 mei

2023 werd een pleidooi voor snelle ondertekening van Post-Cotonou breed gesteund. Omdat de huidige Cotonou-partnerschapsovereenkomst gold tot 30 juni 2023, zijn transitiemaatregelen tot 31 oktober 2023 aangenomen.

6. Verdrag inzake de toetreding van de EU tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM) (BZ)

- Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: EU-Hof) heeft in 2014 geoordeeld dat de Ontwerptoetredingsovereenkomst die in 2013 was uitonderhandeld met de RvE op een aantal punten onverenigbaar was met het EU-recht.
- Sinds 2020 worden heronderhandelingen met de RvE gevoerd om tegemoet te komen aan het advies van het EU-Hof.
- Tijdens de laatste onderhandelingsronde die plaatsvond van 14-17 maart jl. is een voorlopig akkoord op onderhandelaarsniveau bereikt, mede doordat de EU heeft aangegeven in te zetten op het intern oplossen van bezwaar van het EU-Hof ten aanzien van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB), het laatste openstaande bezwaar.
- Het is noodzakelijk dat de EU een oplossing voor dit bezwaar vindt om tot een finaal akkoord te komen en toetreding van de EU tot het EVRM te realiseren.
- In de EU wordt daarom verder gewerkt aan een oplossing hiervoor. NL steunt – net als de grote meerderheid van lidstaten – een interpretatieve verklaring over het GBVB als mogelijke oplossing. Vaststelling van de verklaring vereist echter consensus. Op dit moment is er geen consensus voor deze oplossing, noch voor een andere oplossing voor het GBVB-bezwaar.
- Zo snel mogelijke toetreding van de EU tot het EVRM wordt binnen de Raad (en ook door de andere EU-stellingen) breed gedragen.

7. Verdrag betreffende de exploitatie van grensoverschrijdende koolwaterstoffenvelden in de Noordzee (EZK)

- Dit betreft een verdrag met Duitsland over samenwerking op het gebied van exploratie en exploitatie van koolwaterstoffen (aardgas) ten aanzien van projecten in de territoriale zee tussen 3 en 12 zeemijlen. Dat betreft in eerste instantie het N05-A-veld, maar er zijn ook andere, aangrenzende koolwaterstoffenvelden die grensoverschrijdend zijn. Het gasveld N05-A ligt aan beide zijden van de lijn die overeengekomen is in het op 24 oktober 2014 op de Eems gesloten Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende het gebruik en beheer van de territoriale zee van 3 tot 12 zeemijlen (*Trb.* 2014, 182). Inmiddels zijn de onderhandelingen afgerond. De teksten worden opgesteld in het Duits en het Nederlands.
- Het verdrag is noodzakelijk, omdat er tussen Nederland en Duitsland verschil van inzicht bestaat over de toepassing van al bestaande verdragen tussen beide landen die regelingen bevatten voor de winning van delfstoffen op het continentaal plat. Dit verschil van inzicht houdt verband met het ontbreken van overeenstemming tussen Nederland en Duitsland over de zijwaartse afbakening van de territoriale zee van beide landen.
- Het verdrag heeft als primair doel een regeling te treffen voor de gezamenlijke exploitatie van grensoverschrijdende koolwaterstoffenvelden en de verdeling van de daaruit voortvloeiende hoeveelheden gewonnen koolwaterstoffen, kosten en opbrengsten.
- Verder worden er in het verdrag aanvullende afspraken gemaakt over samenwerking tussen Nederlandse en Duitse toezichthouders overeenkomstig verdragen betreffende informatievoorziening en grensoverschrijdende milieueffecten. Deze verdragen zijn: het op 25 juni 1998 in Aarhus gesloten Verdrag betreffende toegang

tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (*Trb.* 1998, 289 en *Trb.* 2001, 73) en het op 25 februari 1991 in Espoo gesloten Verdrag inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband (*Trb.* 1991, 104 en *Trb.* 1991, 174).

- Het uitgangspunt blijft dat ten westen van de voornoemde lijn uitsluitend het recht van Nederland van toepassing zal zijn, en ten oosten van de lijn uitsluitend het recht van Duitsland.

8. Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (hierna: OESO) herziening belasting multinationals (FIN)

- Op initiatief van de OESO hebben 138 landen van het *Inclusive Framework* (hierna: IF) zich gecommitteerd aan een herziening van de belastingheffing van (zeer winstgevende) multinationals. Deze herziening bestaat uit twee pijlers.
- Pijler 1 wijzigt de verdeling van heffingsrechten tussen landen wat betreft de belastingheffing over de winst van de circa honderd grootste en meest winstgevende multinationals, waaronder grote digitale bedrijven, door meer heffingsrechten toe te delen aan de 'marktlanden'. De afspraken van deze pijler worden uitgewerkt in een *Multilateral Convention* (hierna: MLC), waarin onder meer wordt geregeld dat deze afspraken voorgaan op de bestaande verdeling van heffingsrechten in belastingverdragen. Het tijdspad voor deze MLC is herzien en de ondertekening is nu beoogd voor halverwege 2023.
- Pijler 2 bevat afspraken over een wereldwijd minimumniveau van belastingheffing bij multinationals. Deze afspraken betreffen hoofdzakelijk aanpassingen in nationaal belastingrecht, en niet zozeer aanpassing van verdragen. Hiervoor is binnen de EU al een richtlijn aangenomen.¹ Er wordt een *Multilateral Instrument* (hierna: MLI) voorbereid voor een onderdeel van pijler 2, om ervoor te zorgen dat betalingen die worden gedaan vanuit ontwikkelingslanden voldoende kunnen worden belast zonder dat belastingverdragen hieraan in de weg staan. Vooralsnog is het onduidelijk of het noodzakelijk is dat alle IF-landen (en Nederland) dit MLI ondertekenen, of alleen de landen die de ontvangers van deze betalingen onvoldoende belasten.
- De TK heeft interesse getoond in dit IF-project en wordt om die reden door de staatssecretaris Fiscaliteit & Belastingdienst nauw geïnformeerd over de onderhandelingen en voortgang met betrekking tot beide pijlers. De TK heeft hierover op 8 november 2022 nog een brief ontvangen.

9. WHO Internationaal Pandemie-instrument (VWS)

- Op 1 december 2021 hebben de leden van de *World Health Organization* (hierna: WHO) gezamenlijk overeenstemming bereikt over het starten van onderhandelingen over de totstandkoming van een internationaal instrument met betrekking tot pandemische preventie, paraatheid en respons. Hiertoe is een *Intergovernmental Negotiation Body* (INB) opgericht waar alle WHO-lidstaten in vertegenwoordigd zijn.
- Onderwerpen die in het pandemie-instrument opgenomen zouden kunnen worden, zijn onder meer een *One Health*-aanpak, eerlijke toegang tot medicijnen, vaccins en medische hulpmiddelen, het delen van data en materialen over genoomreeksen alsook versterking van de mondiale capaciteiten en financiering voor pandemische preventie, paraatheid en respons.
- Eind juli 2022 zijn de eerste contouren van het pandemie-instrument in kaart gebracht. Verder zijn de WHO-lidstaten overeengekomen dat ze zullen werken aan het sluiten van een internationale overeenkomst met relevante verplichtingen en aanbevelingen.

---

¹ RICHTLIJN (EU) 2022/2523 VAN DE RAAD van 14 december 2022 tot waarborging van een mondiaal minimumniveau van belastingheffing voor groepen van multinationale ondernemingen en omvangrijke binnenlandse groepen in de Unie.

- In januari 2023 is een concepttekst van het instrument gepresenteerd met daarin de verzamelde inbreng van alle WHO-lidstaten. In februari 2023 zijn de onderhandelingen van start gegaan. In opeenvolgende sessies zal de concepttekst van het instrument worden besproken. Dit zal gebeuren met inbreng van de regionale WHO-comités, aangevuld met informele, gerichte consultaties van experts en openbare hoorzittingen, waar ook maatschappelijke organisaties aan deel kunnen nemen. Het streven is om het instrument in mei 2024 aan te laten nemen door de *World Health Assembly*.